

FOTO SHUTTERSTOCK

Geostrateški vidiki begunske krize

Varnost in humanitarnost *Evropa bi morala hitro poiskati odgovore na nekatera bistvena vprašanja*

V zadnjem času vse svetovne medije zaposluje begunska kriza, ki pljuska v Evropo. Med strokovnjaki je kar nekaj nesoglasij o tem, ali gre za begunsko krizo ali pa v večini primerov za ekonomske migracije iskanja boljših življenjskih pogojev. Nismo še pozabili begunskega vala, ki je dosegel Slovenijo med vojnimi spopadi na Balkanu. Slika beguncev, ki smo jo poznali, je v marsičem drugačna od slik urejenih mladeničev iz Sirije, ki odgovarjajo novinarjem na vprašanja o razlogih za pot k boljšim življenjskim pogojem. V ospredju je ves čas humanitarni vidik krize, ki nam zamegli nekatera bistvena vprašanja, na katera bi morali v Evropi zelo hitro poiskati odgovore. Gre namreč za pomembno varnostno vprašanje, ki razgalja geostrateška težišča in interese Evrope oziroma, bolje rečeno, posameznih evropskih držav.

Evropska unija je ponovno dokazala, da v najbolj kritičnih trenutkih, ki lahko dolgoročno pomenijo tudi zaton evropske ideje in imajo zelo pomemben varnostni vidik, ne more prestopiti pomembne točke preloma in sprejeti skupno rešitev. Prevlada parcialnih nacionalnih interesov pred skupnimi evropskimi se je pokazala v najbolj črnem scenariju. Evropska unija in njene birokratske strukture več tednov niso bile sposobne priprave ustrezne skupne politike spopadanja z valom beguncev. Do včeraj je bila ena od glavnih groženj Evrope, s katero so se ukvarjale vse obveščevalne in varnostne službe držav, radikalizacija in vračanje državljanov evropskih držav z bojišč v Siriji in Iraku. Poudarjeno je bilo izvajanje posebnih obveščevalnih aktivnosti za spremljanje teh oseb pri možnem vračanju v domače države in nevarnost, ki jo predstavljajo zaradi njihovih vojaških izkušenj in travm, ki so jih doživljali ob moriji v Siriji in Iraku.

Danes se nam zdi, kot da so meje Evropske unije popolnoma odprte, vsem državam pa je glavni cilj, da veliko količino beguncev čim prej prepeljejo od vstopne točke v njihovi državi do izstopne točke na meji, kjer problem preložijo na naslednjo državo. Nihče se resno ne ukvarja z nadzorom oseb, ki dejansko prihajajo pred naš prag. Trenutna situacija ne more biti boljša priložnost za prehajanje vseh tistih oseb, ki so še do včeraj predstavljale eno od največjih groženj nacionalni in skupni evropski varnosti. Seveda je potrebno ob poudarjanju tveganj, ki jih prinaša infiltracija nevarnih posameznikov v val begunskih tokov, izpostaviti tudi zdravstvena tveganja, ki se jih vse premalo zavedamo, od možnega prenosa različnih vrst nalezljivih bolezni, katere ob taki nelegalni migraciji oseb niso deležne nikakršne pozornosti. Če skozi prizmo preteklih mesecev pogledamo, kako so pod taktirko nekaterih držav, predvsem Nemčije, institucije Evropske unije in vlade posamenih držav preko noči sprejemale odločitve v primeru finančne krize v Grčiji, pa danes gledamo podobo popolnoma paraliziranih institucij EU, ki niso sposobne sprejeti nikakršnih odločitev. Vsaka posledica dejanj ima vedno neko logično razlago, ki pa si jo je v trenutni situaciji pomanjkanja določenih informacij težko zamisliti in najti prave odgovore. Vendar je treba zadevo pogledati z različnih perspektiv – tudi tiste, ki begunsko krizo ne odslikava samo v črno-beli kombinaciji poudarjanja humanitarne krize. Seveda je treba na tem mestu jasno poudariti, da je marsikateri primer bežečih pred vojno vihro več kot tragičen in pred nas polaga velik humanitarni čut po pomoči. Pa vendarle poglejmo nekaj dejstev, ki celoten proces postavljajo v zelo zanimivo perspektivo, ki delovanje posameznih držav, predvsem Nemčije, postavlja v zelo zanimiv položaj.

Zakaj ravno zdaj?

Prav je, da si na tem mestu zastavimo vprašanje, zakaj se je ravno sedaj zgodil ta množičen naval »beguncev« v smeri, kjer še pred nekaj meseci ni bilo zaznati tako množičnih migracij. Pri iskanju odgovorov sicer lahko hitro naletimo na nekaj splošnih dilem, in sicer, ali je to v interesu Rusije, da odvrne pozornost od svojih aktivnosti v Ukrajini. Je to interes ZDA, da z begunsko krizo Evropo oslabi v globalni konkurenčni tekmi? Kakšen je tukaj interes Turčije in predsednika Erdogana ter njegove želje po povračilu za konstantno, predvsem nemško blokado konkretnemu približevanju EU? Ali za tem stoji Nemčija s svojimi multinacionalnimi družbami, ki zaradi gospodarske rasti nujno potrebuje dodatno delovno silo? Ali pa je zadnji begunski val nastal ob finančni podpori bogatih zalivskih držav, predvsem zaradi prelaganja bremena beguncev čim dlje od njihovih mej? Na žalost je v tem trenutku premalo jasnih odgovorov, ki bi nam potrdili eno od predstavljenih dilem, vendar pa si lahko skozi nekatere dejavnike ustvarimo sliko, kako v realnosti deluje Evropska unija, kakšna je realna vloga velikih evropskih držav, predvsem Nemčije, in kakšna marginalna vloga je prepuščena ostalim državam, ki se morajo soočati predvsem s posledicami igre velikih sil pri uresničevanju njihovih interesov. V nadaljevanju pa želim, z določenimi podatki, ki jih danes z druge perspektive vidimo drugače, postaviti v nov okvir in novo dojemanje situacije.

GOSTUJOČE PERO
Doc. dr. Denis Čaleta
Inštitut za korporativno varnostne študije, ICS-Ljubljana

Zadnji tok migracij poteka po točno določeni poti v Nemčijo, ki je skoraj pri vseh vprašanih njihova želena ciljna država. Vendar ravno ta močna želja priti v Nemčijo postavlja nekaj zanimivih dilem. V Siriji sta bila pred začetkom vojne v izobraževalnem sistemu kot tuja jezika tradicionalno prisotni angleščina in francoščina, ki ju v večini znajo povprečno izobraženi ljudje. Ali ni čudno, da skoraj nihče za ciljno državo ne postavlja Francije ali Velike Britanije, se pravi držav, ki bi vsaj zaradi poznavanja jezika predstavljale lažje okolje za kasnejšo asimilacijo? Vsi po vrsti so v prvem valu beguncev javno izražali zahtevo, da želijo v Nemčijo. Mogoče je temu botrovalo tudi dejstvo zelo velikodušnih javnih pozivov vrha nemške politike, da ne bodo nikogar zavračali.

Drugačna slika beguncev

Naslednje zanimivo dejstvo, ki bode v oči, je, da ko osebe bežijo s kriznega vojnega območja, se seveda najprej poskušajo zateči k sorodnikom, ki jim pomagajo v prvih korakih v novem okolju. V Bolgariji živi več kot 11 tisoč Sircev, ki so se v to državo preselili v času komunističnega režima in si tam ustvarili okolje za življenje. Več kot dva tisoč Sircev po istem ključu živi v Makedoniji, kjer so si pridobili takrat še jugoslovansko državljanstvo in po razpadu Jugoslavije postali makedonski državljani. Skoraj ni primerov, da bi kakšen odstotek beguncev iz tega begunskega vala odšel k svojim sorodnikom, znancem ali prijateljem v ti dve, kot primer navedeni državi. Človek bi seveda realno to pričakoval, še posebej, ker gre tok teh migracij čez ti dve državi ali v njuni neposredni bližini.

Še eno pomembno dejstvo, ki ga v medijih redko ali pa sploh nismo zasledili, je finančna preskrbljenost teh beguncev. Varnostni organi v Makedoniji in Srbiji poročajo, da je večina beguncev, ki prestopajo njihovo mejo, finančno dobro preskrbljena. Si res lahko zamišljamo begunca, ki je finančno dovolj dobro preskrbljen, da brez problemov naredi pot, o kateri ves čas govorimo? Vse transporte na tej nelegalni poti je treba organizatorjem bogato plačati. Se je kdo javno vprašal, kdo je »dobri podpornik« oziroma financer tega begunskega vala. V dobi globalnega kapitalizma ni ničesar, kar bi bilo zastonj in financirano brez razloga. Še več, večina beguncev ima s seboj tudi zelo natančno izdelan načrt poti.

Da bo zadeva še bolj neverjetna, se na meji med Makedonijo in Srbijo pojavljajo nemški varnostni organi, ki v sodelovanju z makedonskimi in srbskimi oblastmi nudijo pomoč pri varnostnem nadzoru in preverjanja beguncev. Si lahko predstavljamo, da se v okviru tega izvaja predhodno evidentiranje oseb v tem begunskem valu? Glavni podatki, ki pomenijo delno selekcioniranje oseb, so seveda povezani z izobrazbo in predvsem znanji, ki jih ima posamezen begunec ali, bolje rečeno, ekonomski migrant. Tukaj si lahko samo predstavljamo, da pod krinko varnostnih aspektov poteka selekcija tistih beguncev z njihovimi družinami, ki so za Nemčijo potencialno zanimivi in bodo seveda lahko zadovoljili apetite nemškega gospodarstva po uvozu kvalitetne delovne sile. Kako zanimivo, da so ob določenemu številu beguncev, ki so prišli ali so jih pripeljali v Nemčijo, kar naenkrat zaostrili retoriko sprejema beguncev in začeli zapirati svoje meje. Rečeno poenostavljeno, ostalim državam so poslali jasen signal, da naj se s sistemom kvot in preostalimi begunci, ki niso ustrezno izobraženi, ukvarjajo druge države na periferiji Evropske unije.

Zgoraj je napisanih samo nekaj od dejstev, ki nam lahko pomagajo razumeti, kako se diferenciacija moči v evropski družini držav dejansko odmika od pričakovanj nas državljanov, predvsem tistih iz manjših držav EU.

Kaj lahko storimo za varnost

Za zaključek mojih razmišljanj pa vprašanje, kaj lahko v Sloveniji naredimo za svojo varnost, in ali naša politična garnitura sploh razume procese, ki se odvijajo v globalnem varnostnem okolju. Prepričan sem, da bomo na ravni posameznih institucij poskrbeli za sprejem ustreznega števila tistih beguncev, ki bodo prišli v Slovenijo. Pomembno dejstvo, ki ga nikakor ne moremo spregledati, je, da smo še vedno mejna država shengenskega območja, zato je naša naloga in dolžnost, da predvsem zagotovimo ustrezno varnost pri prehajanju naše in evropske meje. Še bolj pomembno pa je vprašanje, ali bomo pri prevzemu bremen znali razumeti procese in interese ostalih držav in v pogajanjih tudi ustrezno zaščititi naše nacionalne interese. Katera od zgoraj postavljenih tez, povezanih z begunsko krizo, je prava, in katera država bo v tej geopolitični igri deležna največjih koristi, je v tem trenutku še preuranjeno govoriti. Zavedati pa se je treba, da stanje begunske krize in njeno pljuskanje proti Evropi, ter predvsem nezmožnost skupnega celovitega odgovora kažejo na zaton evropske ideje in na še en kamenček v njeni eroziji.

———

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

POVEZANE VSEBINE
delo.si/mnenja [...]

Vi, mali Orbani

Rok Kajzer
o spopadu z begunsko krizo

Vrh slovenske politike je imel pred prihodom reke beguncev samo dve možnosti: ali bo Slovenijo, ki jo predstavlja, pred svetovno javnostjo prikazal kot državo, kjer veljajo najvišji civilizacijski standardi, ali pa bo jo bo potisnil v združbo držav na čelu z Madžarsko. Izjemno priložnost biti med prvimi, smo gladko izpustili.

Sta se pa tam znašli Srbija in Hrvaška. Srbija je prva spoznala, da se sooča z reko, ki je ne bodo mogli ukrotiti in se je – seveda s figo v žepu – odločila za piarovski pristop. Ta jo je, tudi s policisti, ki objemajo begunske otroke, in odprtimi mejami, dvignil med »good guys«. Hrvaška je sprva sicer še računala, da ji bo po nekem čudežu uspelo, a je že po nekaj urah prešla na plan B – načrt, ki te umesti med pozitivce na svetovni lestvici. Seveda, šlo je za predvolilno in hkrati hinavsko potezo, ki se ji reče preloži skrb in pritisk na drugega, toda to je državni piar. Propagandno nalogo je vlada na čelu z Zoranom Milanovićem opravila z odliko. To srbsko-hrvaško »izkušnjo« je, živeč v drugi dimenziji, naš državni vrh gladko prezrl.

Sklicujoč se na mrtve evropske dokumente so se dolgo skrivali pred reko, ki je pljusknila na meje. Med policisti ni bilo ministrice, premier je s svojimi nastopi bolj sodil v predavalnico kot na teren, predsednik države, ki prisega na svojo ljudskost, se je izgubil. Nekje se je izgubilo tudi dejstvo, da smo člani OZN, najpomembnejše nadnacionalne organizacije, katere visoki komisariat za begunce je sporočal eno, naša politika pa delala nekaj povsem drugega. Včasih se je celo zdelo, da vlado in notranje ministrstvo ponovno vodita človeka iz nekih drugih časov.

> *Kako je politika glede begunskega vala piarovsko zavozila vse, kar se je zavoziti dalo.*

Slika se zelo počasi spreminja. Spreminjajo jo humanitarne organizacije, vojska, prostovoljci in – ljudje. Ljudje z veliko začetnico. Začela se je spreminjati tudi policija, ki je s hitro akcijo združitve begunske družine pokazala, da njena naloga ni varovanje evropske in politične nesposobnosti, pač pa ljudi, tudi tistih brez slovenskih dokumentov. Toda vlak, ki bi našo državo, četudi ne iz povsem iskrenih vzgibov, popeljal med v begunski krizi ugledne države, so zamudili. Postali so mali Orbani.

In ker je politika – če si izposodimo verz in izrazoslovje Lačnih Franzov – zajebala vse, kar se je glede beguncev zajebat' dalo, je to doma naplavilo koristno spoznanje o dveh Slovenijah. Eno z velikim srcem in eno, ki se zvija v ksenofobiji. Zdaj ste, denimo, s pomočjo družbenih omrežij naposled izvedeli, kdo in kaj so v resnici vaši prijatelji, sosedje ter znanci, in kdo v politiki je prežet s sovraštvom, kakršno je tej Evropi pred več kakor sedemdesetimi leti prineslo nepopisno zlo. Ti ljudje so med nami in njih nas mora biti strah. Ne tistih, ki prihajajo.

Tu je tudi opozorilo o stanju v policiji, ki jo vedno potisnejo v prve vrste. S staro opremo, slabimi plačami in brez prave podpore. To je policija, ki je v zadnjih letih praviloma pokasirala negativne stvaritve političnih odločevalcev.

Za poskus popravnega izpita ima politika dovolj časa. A odtujenost od ljudi, nesprejemanje samostojnih ter suverenih odločitev in popolno nerazumevanje, kaj se dogaja na terenu, ne daje veliko upanja, da se bo kaj zares spremenilo.

Trumpov šov

Sebastijan Kopušar
o vse bolj skrajnih republikancih

Ameriški volivci so besni na politično elito. Občutek imajo, da je izdala njihovo zaupanje in dopustila umiranje ameriških sanj o uspehu, ki čaka delovne in podjetne. Nezadovoljstvo izražajo na različne načine.

Na levici derejo na shode Bernia Sandersa, ki sam sebe imenuje demokratični socialist. Na naši strani oceana bi njegove zamisli veljale za nevznemirljive, za mnoge Američane pa je utelešenje rdečega terorja. Jezni so tudi na desnici, revni beli podeželski delavci, naveličani milijarderjev, ki z upravljanjem vrha republikanske stranke branijo svoje privilegije, so za strelovod svojih frustracij izbrali bahavega, skrajno žaljivega in ignorantskega – milijarderja. Konservativni analitiki so odkrili trumpenproletariat, ki se ne zmeni za partijske vrednote, ampak je omamljen z zvezdniško avreolo in skrajnim populizmom Trumpa. V njihovih očeh je upornik proti diktaturi elite, ponuja jim ponoven dvig Amerike, izganja imigrante, želi obdavčiti neznosne zaslužke Wall Streeta, brani pokojnine in napada prostotrgovinske sporazume.

Njegova kombinacija opozarjanja na nevarnosti, ki jih prinašajo (nekateri) tujci, ter obljube o pravičnejši družbi za prave državljane močno spominja na nacionalni socializem, cepljen na ameriške sanje. Pri čemer na grozo konservativnih krogov poletna romanca vse bolj prerašča v možnost, da bi v gneči kandidatov na desnici Trump morda na koncu nabral celo dovolj glasov za predsedniško nominacijo.

> *Konservativni analitiki so odkrili trumpenproletariat, omamljen z zvezdniško avreolo in skrajnim populizmom Trumpa.*

Trumpov šov je hkrati skazil načrte republikanskih strategov, da se njihov predvolilni avtobus ne bi odpeljal preveč na desno. Nenadoma bi vsi gradili zidove na meji z Mehiko. Nihče pa si ne drzne priznati, da je zamisel o izgonu enajstih milijonov nedokumentiranih priseljencev moralna izprijenost, raje omenjajo prevelike stroške. Napadi na organizacijo Planned Parenthood, ki skrbi za zdravje žensk, v manjši meri pa opravlja tudi splave, spominja na versko blaznost srednjeveške inkvizicije.

Razprava o zunanji politiki je skoraj strašljiva, po polomu militarističnega neokonservativizma se je zdelo, da bodo ZDA skušale svet urejati predvsem z diplomacijo (in nekaj prepričevalne moči brezpilotnih letal). Toda nenadoma republikanski kandidati tekmujejo, kdo bo večji jastreb in skušajo preseči drug drugega v tem, s kakšno ostrino bi se lotili svojih nasprotnikov. Njihova strategija za varnejši svet sta razveljavitev sporazuma z Iranom in zmerjanje ruskega predsednika Putina z gangsterjem.

Verjetno slednje ni daleč od resnice, a poniževanje sogovornika pred morebitnim prihodom v Belo hišo se ne zdi zmagovalna strategija. Podobno kot ne obljube o rednih ostrih vojaških vajah na Baltiku. Ob sedanjem besedičenju desnice se celo George Bush mlajši zdi skoraj resen politik.

PISMA BRALCEV IN ODMEVI PISMA@DELO.SI

Ne zastrupljajte tretje generacije s spravo

Ljubi Slovenci, mislim da smo si enotni, da so izvirni grehi naših stoletnih sporov boljševizem in okupacije. Priznati moramo tudi spremembo, ko sta velika kolaboranta od leta 1939 do junija 1941 postala največja nasprotnika. Monopolizacija upora v Sloveniji pa je postala temelj revolucije. In likvidacije so rodile novi upor. To so izkoristili tako okupatorji kot revolucionarji, a na koncu so oboji izgubili. Ta uvod naj vzpodbudi k spravi, da tudi žalostna potomka pesnika Balantiča ne bi čutila potrebe po opravičilu. V enem od prispevkov z bojnimi klici je pisalo, da se je struktura meščanov Kamnika spremenila. Res je! Izpostavil bom tri umetnike ki so živeli v vrtincih usodnih sprememb.

Veliki Ivan Cankar je kljub bolezni doživljal nasilje. Ob nastajanju prve Jugoslavije je svaril pred kulturnimi razlikami. Zvesti katolik Edvard Kocbek je poskušal tudi krščanske vrednote uveljaviti v revoluciji. Postal je moteč. Uničevali so ga na obroke. Še na smrtni postelji je imel poobla-ščeni nadzor nosilcev revolucije. Mladi pesnik France Balantič je s svojimi verzi nasprotoval sovraštvu. Zato, spoštovana gospa Lužovec, bi se morali opravičevati tisti, ki že tretjo generacijo zavračajo resnico. Pričakoval sem še kakšen odziv literatov, pa smo v prispevku Francija Gerbca z zgornjim naslovom dobili posredni odgovor: »Ne zastrupljajte tretje generacije s spravo.« Mlade le izjemoma zanima preteklost. Mislim, da gre tudi pri potomcih predvsem za interese. Ali se dovolj zavedamo, da se lahko kruta zgodovina ponovi? Pisateljica iz Bosne je vzroke za tragedijo devetdesetih let prejšnjega stoletja povezala z nerazčiščeno preteklostjo. Napake zmagovalcev po prvi svetovni vojni se po drugi k sreči niso ponovile.

Sprava je še posebno pomembna na osebni ravni. To velja za tiste s slabo vestjo kot one, ki svojo bolečino skrivajo. S spravo bi se sprostila nova energija družbe. Kot pravi Sara Lužovec bo pri njih pesnik živel naprej. Čas je, da živi tudi med Slovenci.

Ernest Pušnik
Hrušica 138, Hrušica

Športni klub Slovenija

Gospod Vinko Korošak, vaše egocentrično streljanje mimo tarče (12. septembra) me čudi. V zapisu dan prej nisem obdelal vašega članka z zadnje strani medalje. Ta je bil le povod, pisal sem o vplivu športizacije na družbo. S kritiko državne neuspešnosti se strinjam, toda pozivanje na športno reševanje tega je zgrešeno. Večinsko razočarani in prizadeti ljudje nimamo kaj opraviti z vašimi odločilnimi besedami športa: z delom (ki ga premnogi nimajo, ali je slabo plačano, če sploh), s pravili (predvsem trga, na katerem odločata konkurenca moči in pohlep), z odgovornostjo (za bančne luknje, za prodana in propadla podjetja, za revščino).

Odrekate mi razumevanje vaših misli, kar je nedostojno, verjemite, da sem zmogel že globlje tekste. Napotujete me k strokovnjku za pozitivno mišljenje. Ta pravi, ko si prezrt, brez dela in te mučijo – misli pozitivno. To je prastara misel: »Ko trpiš, misli, da bo v nebesih bolje.« Ne menim, da je treba misliti negativno, temveč kritično. Pri Aristotelu, Heglu in drugih je teza, da razumevanje pomeni sprejemanje, pomiritev s tistim, kar razumemo. Razlika med nama ni v razumevanju, temveč v različnem mnenju. Izraz nedostojno tudi ni povezan z razumevanjem, temveč z etiko, ki jo sam poudarjam z zavračanjem neoliberalnih poti v prihodnost. Če utegnete, poglejte, kaj o tem menijo vsaj Friedman in Hayek na eni in Piketty na drugi strani.

Šport je tekmovanje, dragoceno in cenjeno – življenje in delo, družina, družba in država pa so neprimerljivo več. Primer je begunska kriza. Primer z druge plati pa so naši košarkarji, ki so izločeni iz nadaljnje tekme. Če je Slovenija športni klub, ji grozi, da bo izločena – če že ni. Primerjava zgodovinske skupnosti in za zdaj še samostojne Slovenije s športnim klubom in športnim načinom delovanja in razvoja je zgrešena in nedostojna.

Ivan Seničar
Na Otoku 5, Celje

Politična omama

Lep jesenski sončen dan, 16. septembra 2015. Ura je 12.45. Sedim na balkonu in srebam dišečo kavico. Pred Zdravstveni dom na Selu pri Žirovnici prvič pripelje tovornjak s cisterno in še drugič, tretjič ... Zasmrdelo je po vsej okolici. Veter sicer razpiha ta smrad, v prostorih se pa zadrži daljši čas. Ironija je v tem, da nekdo vedno naroča odvoz fekalij prav v času, ko dela zobna ambulanta. Ker se to dogaja pod oknom zobne ordinacije, zobozdravnica lahko dela kar brez injekcije, ker smrad omami pacienta. Pa naj še kdo reče, da nimamo pametnega župana ...

Pavel Bešter
Selo 10 a, Žirovnic

Popravek

V članku z naslovom Opolnoči tudi avstrijski nadzor na slovenski meji, ki je bil objavljen v Delu 16. septembra, smo zapisali, »da so Madžari že začeli z letaki preusmerjati prebežnike skozi Hrvaško v Slovenijo«. To je napačno, saj letake delijo predstavniki nevladne organizacije, prostovoljci, ki so tudi administratorji skupine Avoid Hungary – Migration news. Madžarske oblasti nikakor ne podpirajo deljenja letakov, ki bi begunce preusmerjali prek Slovenije. Za napako se opravičujemo.

Uredništvo